

Agble

Nummer 72 | 2006

Medlemstidning för Svenska Togoföreningen



Agble

Ansvarig redaktör för Agble:

Eva Nilson
Ernst Kristenssonsgata 4 b
416 58 Göteborg
Sverige
Tel: 031-84 58 22
Email: evanilson@hotmail.com

**Ansvarig redaktör för
www.svenskatogoforeningen.se:**

Anna Olsfelt
Tel: 031-84 26 67
Email: anna.olsfelt@home.se

Agble är en informationstidning för Svenska Togoföreningens medlemmar och övriga stödjare av byfolkshögskolan Foyer Rural/C.R.A.S.E i Togo, Västafrika. Agble startades och utvecklades av deltagarna i kursen "Folkbildning och livsvillkor i U-land" på Molkoms folkhögskola 1980-1996. Kursen gjordes i nära samarbete med Svenska Togoföreningen, som ekonomiskt stöder Foyer Rural/C.R.A.S.E sedan dess start 1969.

Fotot på omslaget: Koffi, son till frisörlärarinnan Madame Magi, äter mango.
Fotot taget av Eva Nilson, 2006.

Agble betyder fält på Ewé språket.
Agble! = Till fälten! Sug i! Kom igen!

Denna tidning trycks upp på två språk, en svensk och en fransk version. (Togo har franska som officiellt språk.)

Bidragsinsamling till postgiro: 67 38 44 – 7
Märk talongen med: Svenska Togoföreningen
och var tydlig med avsändare.

Org.nr 802429-2610



Svenska Togoföreningen

S/c Håkan Franklin, Kartåsgatan 15, 654 61 Karlstad, Suède.

C.R.A.S.E de Kuma Dunyo, BP 234, Kpalimé, Togo, West Africa.

Internationella Gruppen, Mora folkhögskola, Box 423, 792 27 Mora, Suède

E-postadresslista Svenska Togoföreningens styrelse:**Ordförande:**

Håkan Franklin hakan.franklin@arvika.se

Vice Ordförande:

Rainer Hielle rainer.hielle@telia.com

Kassör:

Ann-Marie Svensson ann-marie.svensson@jak.se

Ledamöter:

Åsa Badel asafred@hotmail.com
David Lifmark dli@du.se
Eva Nilson evanilson@hotmail.com

Suppleanter:

Ingela Fransson ingela.fransson@hufvudstaden.se
Hanna Östman hannaostman20@hotmail.com
Catarina Svensson catarina.svensson@hemglass.se

72

Storheten i det lilla har effekt

Nu börjar sommaren sjunga på sista versen. Värmeböljan som legat stadigt över landet har hjälpt till att föra tankarna till Togo. Våra länder skiljer sig så drastiskt åt på många sätt, men jag märker allt oftare gemensamma punkter. Det kan vara en doft från grönskande växter, lukten av rök när grannen på landet eldar eller ljudet av tuppen från granngården som signalerar vid dagens intrång. Det händer allt oftare att jag stannar upp på grusvägen ner till sjön och tänker ”precis så här doftar det i Togo”. Jag önskar att det vore möjligt att dela med mig av förnimmelsen av att gå på stigen ner mot Dunyo eller känslan av lugn och frihet när man klättrat upp på cisternen och blickar ut över det grönskande landskapet eller ljudet av barn och bjällror från getter som ackompanjerar mina steg genom byn.

Agble och föreningens hemsida saknar både dofter och ljud men är de kanaler vi har för att visa på skolans utveckling och föra fram information till er som stödjer lärare och elever på CRASE. I dessa tider



Eva och Hosanna, dotter till Duho Yawo.

då vardagens bestyr tenderar att ta överhanden, där tvätt och disk, lämnning och hämtning på dagis och drömmen om en ny soffa eller renoverat badrum på landet upptar allt större del av mina tankar känns det hälsosamt att göra en om ändå tillsynes liten insats för ungdomarna i Togo. Storheten i det lilla är att det har effekt ändå, vi är inte så många men det vi gör har betydelse.

Akpe = tack

Akpeloo = tack så mycket

Mesoakpeo = tack själv

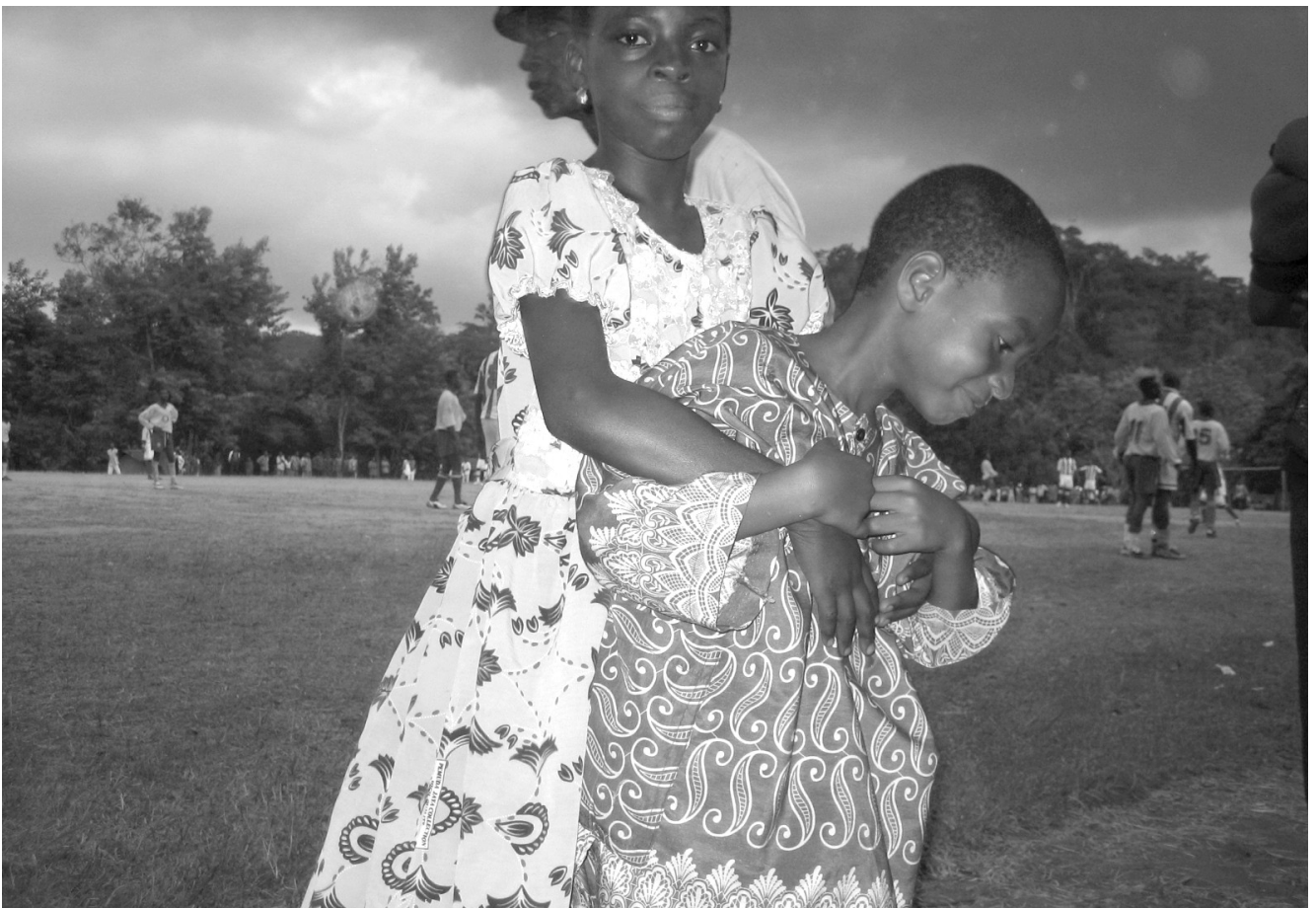
Med vänliga hälsningar

Eva Nilson, ansvarig redaktör

evanilson@hotmail.com

Innehåll

En Dag på CRASE	4
Miagadogo 2006	6
Protokoll, Styrelsemöte	8
Brev och bilder från CRASE	9
Skolfoto CRASE 2006	10
Kallelse till årsmöte	10
Brev från Agbekpono	11
Information, autogiro	11
Gåvoredovisning	11
Bidragsannons	12



Abra och Victor är på fotbollsmatch i Adamé.

En Dag på C.R.A.S.E.

Vaknar av att tuppen gal utanför. Det hörs också ett mjukt svischande av kvastar när gårdsplanen sopas. I mitt rum är det mörkt, förutom en ljuskägla under dörren in till Evas rum, tydligen är hon uppe och har öppnat fönsterluckorna.

Jag tar med en hink vatten för en snabbdusch i båsen bakom huslängan med utsikt över skog av teak och mango. Adoni, en av snickareleverna står i dörren till sitt rum. Vilken hälsningsfras kan vara lämplig, månnstro? Jag provar med "effoa". "Bonjour" svarar Adoni.

Bybesök i Dunyo

Efter en frukost av bröd, avokado, banan och malariapiller följer rektor Tsogbe och sylvärdinnan Adidja med oss ned till Dunyo för att officiellt hälsa på byhövdingarna. Det första besöket går snabbt; han är på väg ut till fälten för att jobba, hade missat att vi skulle komma. Hos den andre hövdingen sitter vi ned på bänkar utanför huset, man skakar hand på ett mer artigt vis, utan det brukliga knäppande av den

andres fingertoppar.

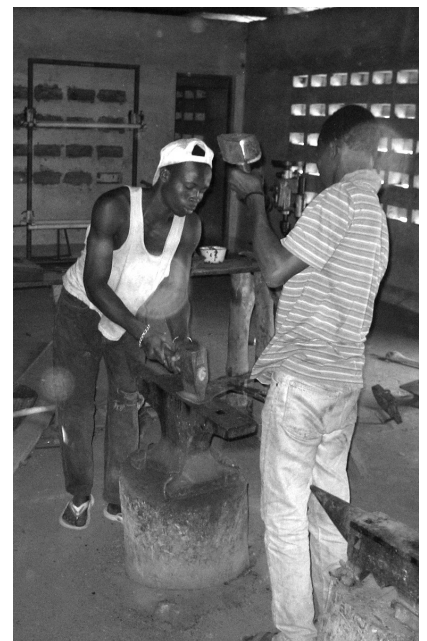
Det bjuds på kryddad snaps som faktiskt är riktigt god, sista dropparna i glaset ned på den röda jorden åt förfäderna.

Arbete på fältet

Tillbaks uppför kullen till C.R.A.S.E. och arbete på fälten står på schemat, liksom varje torsdagsförmiddag. Eleverna hackar ogräs mellan maniokplantorna nedanför volleybollplanen. Jorden är poröst grovkornig och lättarbetad. All näring finns på ytan, ingen djup matjord som i Sverige. Tsogbe visar hur maniokstjälken kapas i bitar och kan planteras som sticklingar. Teak som Eva var med och planterade två år tidigare var nu dryga fyra meter höga och stammades upp för att ge en bra sågstock om tjugofem år. Så snart regnperioden kom igång skulle mahognyträd som eleverna dragit upp från frö planteras ut.

Vi bjuder Adidja och Tsogbe på lunch i skuggan under mangoträdet. Konserverad fisk, ris och hackad jams stekt i olja med

rödlök och pepparfrukt och diskussioner om landets framtid.



Elever jobbar i smedjan.

Besök i ateljéerna

På eftermiddagen är vi i skolans ateljéer. I smedjan smider eleven Konuyao på en hacka och Kokuyi reparerar något som ser ut som en mindre björnfälla. ”För att fånga agoutie” förklarar han (en slags stora råttor). I snickeriet är det full aktivitet, läraren Richard och några elever arbetar på en kista. Kadzagoma tillverkar en handhyvel och två andra elever hjälps åt att med en stor fogsvans såga ut bräder som ska bli möbler. Vi sitter ett tag i sataljén där förstaårs elever har sytt blusar som de nu visar upp och får sina verk synade och bedömda av tredjeårs elever.

På kvällen är vi flera som hjälps åt att laga en festmåltid på maniok, jams, höna och ananas. Yawa, en före detta elev som nu är hårfläterska i Dunyo, fyller år och är också inbjuden. Liksom varje torsdagskväll blir det dans på skolan. Ungdomar kommer upp från byn och har med sig slagverk och trumpet. Kvällen till ära har ett litet elverk gått igång och nakna glödlampor uppspända över skolgården lyser upp en dansande massa.

Dag Svensson, 20 april 2006



Bychefen har fått ett nummer av Agble av rektor Tsogbe.



En ny skylt visar vägen till skolan vid vägen som går förbi Dunyo.



Barn och barnbarn hos Fili i Dunyo

Miagadogo 2006!

Jag lovade vännerna på CRASE att jag skulle komma tillbaka, nu har två år gått och jag fick leva upp till mitt löfte. Med på resan kom Dag vars två systrar AnnMarie och Catarina samt pappa besökt skolan tidigare.



Hosanna och Duho Yawo.

Min goda vän Duho Yawo och hans underbara dotter Hosanna mötte oss på flygplatsen i Lomé i den sena kvällen när mörkret lagt sig. Det var ett härligt återförenande och vi pratade en salig blandning av svenska, Éwé och franska under bilfärden in i staden. Yawo och Hosanna följde oss till Auberge La Providence där jag och Dag övernattade. Tidigt på morgonen kom våra vänner och följde med oss på bussen till Kpalimé. Hemma hos Duho Yawo mötte vi hans fru Senje även hon en tidigare elev på CRASE. Senje lyser av välvilja och hjälpsamhet och jag är så glad över vara en god vän till familjen. Lite senare på dagen packade jag och Dag oss in i en bil och färden bar mot berget i Dunyo.

Åter på CRASE

Känslorna var överväldigande. Det var så sorgligt sist jag lämnade skolan, jag har

alltid haft svårt för att säga hejdå, och nu stod jag där åter utanför "mitt rum". Många av mina goda vänner från 2004 har tagit examen och lämnat CRASE men några fanns kvar. Akossowa "min syster" sprang mig till mötes. Adoni – min rumsgranne, Therese, Afi, Mama, Shelom, Yawo och många fler av mina gamla vänner var kvar. Att det gått två år sedan jag lämnade berget känns överkligt. Nu när jag var tillbaka känns det som om jag aldrig åkt ifrån dem, till viss del kanske jag inte har gjort det heller.

Varmt mottagande

Rektor Tsogbe, Madame Adidja och de andra lärarna på skolan hälsar oss hjärtligt välkomna. Richard, snickarläraren tycker att jag har växt till mig lite och blivit stark sedan sist vi träffades. Jag känner mig starkare också, osäkerheten som fanns på min förra resa är borta, jag känner mig



Här hämtas jord till de nya golven.

trygg omgiven av människor som jag känner och tycker om.

När mörkret lagt sig tänder eleverna en stor brasa som vi samlas kring. Livfull sång och dans fyller luften och våra sinnen.

Under två och en halv vecka vistades vi på skolan denna gång. Det är inte länge men ändå är varje dag fylld av upplevelser och intryck och möten. Det är svårt att överblicka allt vi får uppleva men ännu svårare att återge inför andra.

Skolan renoveras

I samband med min och Dags besök på skolan ger Svenska Togoföreningen ett bidrag till reparationer och inköp. Detta

mottas med stor glädje och entusiasm. Virke inhandlas och eleverna i snickarateljén snickrar nya dörrar och fönsterluckor till elevhemmet som är i stort behov av restaurering. Alla eleverna bär jord till nya golv i två av rummen och skolan sjuder av aktivitet. Utfyllnadsmaterial till skolplanen framför elevhemmen, cement till väggar, verandan och golv, färg till väggarna och material till de största ateljéerna inhandlas.

Fantastiska vänner

Jag och Dag fyller vår tid med att umgås med eleverna, följa arbetet i ateljéerna, dokumentera reparationsarbetet av elevhemmet och samtala med lärare, rektor och elever. Vi besöker även mina gamla vänner i området, vandrar på stigarna mellan byarna och besöker bychefer och bybor i Dunyo och Adame. Vi hälsar också på Yawo och hans familj samt Amina och hennes familj i Kpalime, tidigare elever på CRASE. Samma som arbetar i Kpalime var en av de första eleverna från CRASE att besöka Sverige på åttiotalet. Då besökte

hon Dags familj i Vara och det var ett glatt återseende för dem båda.

Det var fantastiskt att träffa alla vänner återigen. Yawoa och hennes barn i Dunyo, Fili och hans stora familj i huset i Dunyo. GarKodjo och hans busiga barn och trevliga familj. Pensionerade snickarläraren Agbekponu, rektor, lärare och elever på CRASE, vännerna i Kpalime och alla andra som vi fick glädjen att träffa under vår vistelse i Togo.

Eva Nilson

Miagadogo betyder – Vi ses snart igen.



Snickarelever gör nya fönsterluckor till elevhemmet.



Rektor Tsogbe, Madame Adidja och Madame Magi

Protokoll styrelsemöte Svenska Togoföreningen 2006-06-04

Närvarande: Åsa Badel, Håkan Franklin, Ingela Fransson, Eva Nilson och Ann-Marie Svensson.

Adjungerad: Dag Svensson

Mötet öppnades av ordförande Håkan Franklin. Åsa valdes till sekreterare och Håkan till justerare. Dagordningen fastställdes.

Dagordning:

1. Togorapport från Eva och Dag
2. Ekonomi
3. Insamling och information
4. Kommande möte

1. Togorapport

Verksamheten: Det är full aktivitet på skolan med många elever. Elevantalet är ca 65 för närvarande varav 22 examineras i år. Under de veckor som Eva och Dag vistades på skolan kom även nya elever och skrev in sig. Just nu hjälper eleverna till med renoveringen av elevhemmet utöver sina vanliga uppgifter. Skolan driver en plantskola, planterar träd och eleverna driver ett kooperativ tillsammans.

Byggnaderna: Elevhemmet är väldigt slitet och där har renovering påbörjats med hjälp av de medel som skickats ner från Svenska Togoföreningen. Eva och Dag kunde berätta och visa bilder om en omfattande renovering som görs effektivt och med väldigt bra resultat. Bl a byts dörrar och fönster ut, putsen förbättras och huset målas. Styrelsen var väldigt glada och nöjda över att höra att renoveringen kommit igång så snabbt och utförs så bra. De andra byggnaderna på skolan är också slitna och då speciellt hårflytningsateljén.

Framtiden: Rektorn satsar just nu på att renovera elevhemmet och i framtiden kommer även ateljéerna att rustas upp.

2. Ekonomi

Föreningen kommer i dagarna att få 35 000 kr i bidrag från Mora Folkhögskola. Vi är mycket glada över detta då det nästan täcker hela kostnaden för lärarlöner och pensioner ett år framåt (årskostnaden för löner och pensioner är ca 40 000 kr). Just nu har vi en buffert på 20 000 kr i föreningen.

Beslut: Vi vill gärna ge medel för att

kunna slutföra de renoveringar som det finns behov av och vår målsättning är att under 2007 bidra med ytterligare medel för detta. Frågan tas upp på årsmötet och beslut tas då utifrån den ekonomiska situation som är då.

3. Insamling och information

Vi har ett bankkonto dit det kan göras autogireringar. Information om detta kommer att finnas i nästa nummer av Agble. Agble är en viktig del i insamlingsarbetet. Beslut: utgivningsplan för Svenska Togoföreningens informationstidning Agble är 4 gånger per år i mars, juni, september och december. Ansvarig redaktör Eva Nilson avgör hur tjocka numren ska vara.

Föreningen kommer att ansöka om medel från Rädda Barnens arvsfond i Ed i år också (i oktober 2005 fick vi 6000 kronor därifrån).

4. Kommande möte

Svenska Togoföreningens årsmöte kommer att hållas i Karlstad den 25 november 2006 klockan 12.00. Kallelse till årsmötet kommer att finnas i nästa nummer av Agble.

Stort tack

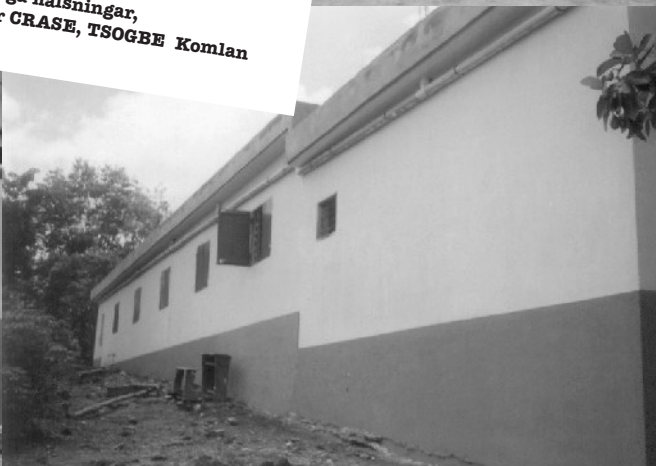
till alla som stödjer Svenska Togoföreningen och byfolkhögskolan C.R.A.S.E. i Togo, Västafrika:

- Alla privatpersoner
- Rädda Barnen i Ed,
- Sala Socialdemokratiska kvinnoförbund,
- Internationella kommitén, Mora Folkhögskola.



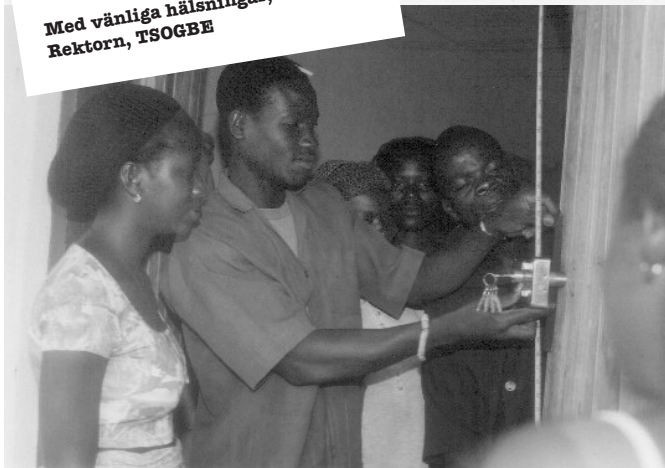
Herr ordförande för svenska togo föreningen
 Mina damer och herrar som är medlemmar i svenska togo föreningen. Efter en månads arbete skulle jag vilja presentera en sammanfattning vid halvvägs med hjälp av bifogade foton. Jag är säker på att arbetet kommer att ta slut snart. Jag tackar er väldigt mycket för era många uppoffringar.

**Med vänliga hälsningar,
 Rektor för CRASE, TSOGBE Komlan**



Herr ordförande, mina damer och herrar som är medlemmar i svenska togo föreningen,
 Härmed skickar vi några foton som visar arbetet av snickareleverna på byggnaden. De håller på att byta dörrarna. Flickorna håller på att städa rummen.

**Med vänliga hälsningar,
 Rektorn, TSOGBE**



Skolfoto, CRASE 2006



Kallelse till årsmöte.

Alla medlemmar kallas till årsmöte med Svenska Togoföreningen lördag den 25/11, kl 12.00. Årsmötet hålls i Karlstad hemma hos Håkan Franklin på Kartåsgatan 15. Vägbeskrivning kan hämtas på www.hitta.se genom att söka på mitt namn.

Förutom sedvanliga årsmötesförhandlingar kommer Eva Nilson och Dag Svensson att berätta om och visa bilder från sitt besök på CRASE i april 2006. Anmäl ditt deltagande på årsmötet till Håkan.Franklin@arvika.se.

Alla medlemmar hälsas hjärtligt välkomna! ”

Kära vänner, läsare och bidragsgivare

Det är inte av rent nöje som jag skriver denna text i den nya tidningen Agble nummer 70/2005 som publiceras efter döden av vår eftersaknade Mats Matsson.

Jag tackar djupt hela svenska Togoföreningen, styrelsen, alla medlemmar, alla bidragsgivare och hela föreningen genom dess ordförande Herr Håkan Franklin.

På sida fyra av tidningen, Agble nr. 70, kan man konstatera att man är någon redan när man börjar kursen. Och sedan kommer bilden av Mats Matsson.

Genom läsandet av texten och tittandet på Mats Matssons bild försvinner febern som jag fick när jag hörde nyheten om Hans död för första gången. Detta tillfrisknande är totalt i slutet av läsandet: Till minne av Mats Matsson.

Låt oss bli inspirerade och lära oss av detta. Här, vilken stor kärlek och vilken stor hyllning som man bringar till en kompis! Då säger jag att Mats Matsson inte är död längre. Jag förstod att jag verkligen var ledsen när jag letade efter Mats lite överallt.

Jag kan berätta att jag delade säng med Mats en natt, natten till den morgon han lämnade Togo, på vandrarhemmet "La providence" i Lomé. Jag undrar:

Var är Mats Matsson? På Kpalimes gator? I Karlstad? I Molkom? I Donyo? På CRASE hos sitt barn? I en by i Kuma? Och varför lämnar Mats Matsson stadion innan slutvisslingen som betyder slutet av spelet? När jag är på skolan verkar alla elever läsa Mats i mig. Man gör mig mer ledsen, även träderna, lövverkna, fåglarna och flugorna, insekter sjunger för Dig Mats Matsson.

Men med Agble nummer 70 i händerna säger jag då att det är bättre att arbeta åt CRASE än att leta efter Mats Matsson vars själ lever inom tidningen Agble nummer 70.

Än en gång tack för allt i minnet av Mats Matsson och framgångar hos CRASE.

Gratulationer till Eva Nilson, ansvarig för redaktionen

Agbekponu K. Yao



Lätt att bidra med autogiro

Du kan betala in till Svenska Togoföreningen regelbundet via autogiro om du vill.

Om du gör betalningar via Internet så kan du själv ordna regelbundna betalningar till Svenska Togoföreningens bankkonto på Nordea nr 9960-4206738447.

Annars kan du beställa en autogiroöverföring av din bank. Antingen till ovannämnda bankkonto eller till plusgirokonto nr 673844-7.

Vi kan dock inte se vem som har betalat in, så det är bra om du meddelar oss hur mycket och hur ofta du överför pengar via autogiro. Meddela detta till kassören: Ann-Marie Svensson, tel. 0243-24 20 26 eller e-post: ann-marie.svensson@fc.jak.se .

Ditt bidrag gör nytta!

Gåvoredovisning för tiden 1 mars 2005–3 augusti 2006

01-mar	Solveig Nilsson Lindberg, Molkom	500
16-mar	Gunilla Forssander Karlsson, Molkom	100
30-mar	Angelica Olofsson, Ammarnäs	200
21-apr	Gunilla Forssander Karlsson, Molkom	100
	Margareta Matsson, Molkom	200
28-apr	Catarina Svensson, Ärla	500
04-maj	Ann-Marie Svensson, Gustafs	400
15-maj	Dag Svensson, Vara	500
23-maj	Gunilla Forssander Karlsson, Molkom	100
29-maj	Skolkooperativet Molkoms fhs	500
30-maj	Inger Nilsson, Ed	1 000
07-jun	Internationella nämnden, Mora fhs	28 000
20-jun	Margareta Matsson, Molkom	500
22-jun	Sigge och Gunilla Niwong, Borlänge	1 000
27-jun	Gunilla Forssander Karlsson, Molkom	100
	Gullan och K-A Kamperin, Molkom	200
	Birgitta Fredriksson	500

28-jun	Ulf och Gunnel Källstedt, Malmköping	200
29-jun	Angelica Olofsson, Ammarnäs	200
20-jul	Gunilla Forssander Karlsson, Molkom	100
28-jul	Catarina Svensson, Ärla	200
01-aug	Angelica Olofsson, Ammarnäs	200
	Pernilla Jogfors, Solna	500
03-aug	Lena Olsson, Vänersborg	500

Totala inkomster för perioden 060301-060803 36 300

Utgifter

Postgiroavgifter	540
Bidrag till löner CRASE för andra halvåret 2005	20 092
Bidrag reparation och underhåll samt verktyg	30 000
Totala utgifter för perioden 060301-060803	50 632

Kvar på kontot 46 572

Stöd byfolkhögskolan C.R.A.S.E. i Togo

genom att sätta in ditt bidrag på
postgironummer: 673844-7
Märk talongen "Svenska
Togoföreningen"

